

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

REGIO
Programul Regiunea Centru 2021-2027

**STRATEGIA DE LUPTĂ ANTIFRAUDĂ
PENTRU PROTECȚIA INTERESELOR FINANCIARE ALE UNIUNII EUROPENE
LA NIVELUL ADR CENTRU
ÎN CALITATE DE AUTORITATE DE MANAGEMENT PENTRU PROGRAMUL REGIUNEA
CENTRU**

I. Introducere

Prezenta Strategie Antifraudă are scopul de a completa eforturile instituționale deja existente, cu o componentă care vizează identificarea neregulilor și a suspiciunilor de fraudă, pentru menținerea unui climat instituțional integru și profesional.

Strategia Antifraudă a Agenției pentru Dezvoltare Regională Centru, se constituie ca un document de politică în care sunt evidențiate valorile și principiile etice pe baza cărora agenția își desfășoară activitatea, ca un angajament prin care își asumă să respecte politica antifraudă națională și europeană, să mențină înalte standarde juridice, să prevină și să descurajeze orice acte de fraudă și de corupție.

Frauda și corupția se pot manifesta în diferite moduri și pot afecta în mod semnificativ activitatea instituțională. Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru are **o politică de toleranță zero față de fraudă și de corupție** și instituie, prin prezenta Strategie, un mecanism solid de prevenire și detectare a actelor de fraudă, corupție și conflicte de interese, de corectare a impactului producerii acestora și că finanțarea dublă este evitată. Necesitatea adoptării unei strategii antifraudă instituționale s-a evidențiat după desemnarea agențiilor pentru dezvoltare regională ca Autorități de management pentru programele regionale 2021-2027, prin OUG 122/2020 privind unele măsuri pentru asigurarea eficientizării procesului decizional al fondurilor externe nerambursabile destinate dezvoltării regionale în România.

În acest context, crearea unei culturi instituționale antifraudă la nivelul Agenției pentru Dezvoltare Regională Centru reprezintă un element cheie în buna desfășurare a activității instituționale și a implementării proiectelor finanțate prin PR Centru 2021-2027.

Comisia Europeană a adoptat, în data de 29 aprilie 2019, Strategia antifraudă a Comisiei: acțiuni intensificate pentru protecția bugetului UE, document care propune îmbunătățirea modalităților de detectare, sancționare și prevenire a fraudei cu fonduri europene, pentru perioada următoare.

Pentru cadrul financiar multianual 2021-2027, ADR Centru pune accent pe măsurile de prevenire a fraudei prin aplicarea legislației europene și a celei naționale și prin încheierea în data de 15.09.2022 a unui Protocol de cooperare în calitate de AM PR Centru 2021-2027 cu Departamentul pentru Luptă Antifraudă.

II. Cadrul legislativ

În conformitate cu articolul 317 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) și Articolul 36 din Regulamentul financiar (FR), Comisia execută bugetul UE, cu respectarea principiilor de management financiar și aplicarea eficientă a controlului intern, care include prevenirea, detectarea, corectarea și urmărirea fraudei și alte nereguli. Comisia s-a angajat să garanteze că acest cadru, politicile, normele și procedurile în vigoare permit prevenirea și detectarea eficiente a fraudelor în cooperare cu statele membre.

La art. 310 alin. (6) din TFUE se menționează: Uniunea și statele membre, în conformitate cu articolul 325, combat fraudă și orice altă activitate ilegală care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii.

La art. 325 din TFUE sunt prevăzute următoarele:

- 1) Uniunea și statele membre combat fraudă și orice altă activitate ilegală care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii prin măsuri luate în conformitate cu prezentul articol, măsuri care descurajează fraudele și oferă o protecție efectivă în statele membre, precum și în instituțiile, organele, oficiile și agențiile Uniunii;

- 2) Pentru a combate fraudă care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii, statele membre adoptă aceleași măsuri pe care le adoptă pentru a combate fraudă care aduce atingere propriilor lor interese financiare;
- 3) Fără a aduce atingere altor dispoziții ale tratatelor, statele membre își coordonează acțiunea urmărind să apere interesele financiare ale Uniunii împotriva fraudei. În acest scop, statele membre organizează, împreună cu Comisia, o cooperare strânsă și constantă între autoritățile competente.

2.1 Legislație europeană

- Baza legală pentru combaterea fraudei la nivel european este reprezentată de art. 83 alin.2, art. 86, art. 310, art. 317 și art. 325 din Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene
- Articolul 287 din TFUE referitor la Curtea de Conturi Europeană;
- Articolul 86 din TFUE referitor la instituirea Parchetului European;
- Regulamentul (UE, Euratom) 2018/1046 al Parlamentului European și al Consiliului din 18 iulie 2018 privind normele financiare aplicabile bugetului general al Uniunii, de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1296/2013, (UE) nr. 1301/2013, (UE) nr. 1303/2013, (UE) nr. 1304/2013, (UE) nr. 1309/2013, (UE) nr. 1316/2013, (UE) nr. 223/2014, (UE) nr. 283/2014 și a Deciziei nr. 541/2014/UE și de abrogare a Regulamentului (UE, Euratom) nr. 966/2012, titlurile XIII și XIV;
- Regulamentul (Euratom, CE) nr. 2185/96 al Consiliului din 11 noiembrie 1996 privind controalele și inspecțiile la fața locului efectuate de Comisie în scopul protejării intereselor financiare ale Comunităților Europene împotriva fraudei și a altor abateri - Decizia (UE, Euratom) nr. 335/2014 Consiliului din 26 mai 2014 privind sistemul de resurse proprii ale Uniunii Europene.
- Regulamentul (UE, Euratom) nr. 883/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 septembrie 2013 privind investigațiile efectuate de Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF). Regulamentul nr. 883/2013 („Regulamentul OLAF”) este un proiect de politică important, menit să asigure că cadrul legal pentru investigațiile OLAF este adecvat scopului;
- Regulamentul (UE) nr. 1939/2017 al Consiliului din 12 octombrie 2017 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în ceea ce privește instituirea Parchetului European („Regulamentul EPPO”);
- Regulamentul (UE) 1060/2021 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 art. 69 și art 74 lit (1) (c) – AM dispune măsuri și proceduri antifraudă eficiente și proporționale, luând în considerare riscurile identificate;
- Regulamentul (UE) 785/2021 de instituire a Programului Uniunii de luptă antifraudă și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 250/2014. Regulamentul instituie Programul Uniunii de luptă antifraudă pe durata cadrului financiar multianual 2021-2027;
- Regulamentul (UE) 1058/2021 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 privind Fondul european de dezvoltare regională și Fondul de coeziune.

2.2. Baza legală pentru luptă antifraudă la nivel național, pentru protecția intereselor financiare ale Uniunii Europene în România este reprezentată de:

- OUG nr. 66/2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora, cu modificările și completările ulterioare,
- HG nr. 875/2011 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 66/2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora,
- Ordonanța de urgență nr. 122/2020 din 29 iulie 2020 privind unele măsuri pentru asigurarea eficientizării procesului decizional al fondurilor externe nerambursabile destinate dezvoltării regionale în România;
- Hotărârea Guvernului nr. 936/2020 pentru aprobarea cadrului general necesar în vederea implicării autorităților și instituțiilor din România în procesul de programare și negociere a fondurilor externe

nerambursabile aferente perioadei de programare 2021-2027 și a cadrului instituțional de coordonare, gestionare și control al acestor fonduri.

- de asemenea, Departamentul pentru luptă antifraudă – DLAF are în dezbatere publică, Strategia națională de luptă antifraudă, pentru protecția intereselor financiare ale Uniunii Europene în România, 2023 – 2027 (forma actualizată din data de 11.08.2023)
- Legea nr. 78/ 2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 283/2020 privind modificarea Legii nr. 78 /2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție și pentru dispunerea altor măsuri de transpunere a Directivei (UE) 2017 /1.371 a Parlamentului European și a Consiliului din 5 iulie 2017 privind combaterea fraudelor îndreptate împotriva intereselor financiare ale Uniunii prin mijloace de drept penal;
- Codul penal și alte legi speciale.

2.3 Termeni și definiții

a) Abuz de autoritate - Fapta superiorului sau a șefului care, prin încălcarea atribuțiilor de serviciu, cauzează o vătămare gravă a intereselor legale ale inferiorului sau subordonatului ori îl obligă să încalce îndatoririle de serviciu;

b) Abuz de serviciu – Fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, nu îndeplinește un act sau îl îndeplinește în mod defectuos și prin aceasta cauzează o pagubă ori o vătămare a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice. Notă: Prevederile art. 308, alin. 1 din Codul Penal - Infrațiuni de **corupție** și de serviciu comise de alte persoane, prevăd: "*Dispozițiile art. 289-292, 295, 297-301 și 304 privitoare la funcționarii publici se aplică în mod corespunzător și faptelor săvârșite de către sau în legătură cu persoanele care exercită, permanent ori temporar, cu sau fără o remunerație, o însărcinare de orice natură în serviciul unei persoane fizice dintre cele prevăzute la art. 175 alin. (2) ori în cadrul oricărei persoane juridice.*

c) Acte de corupție – fapte prevăzută la art. 289-292 din Codul Penal, respectiv luarea de mită, darea de mită, traficul de influență, cumpărarea de influență. În sens mai larg corupția este abaterea de la moralitate, de la cinste, de la datorie. Ca expresie a relației dintre autorități și cetățeni, corupția reprezintă folosirea discreționară a poziției sau a funcției, prin recurgerea la mijloace ilicite și ilegale, în scopul obținerii unor interese personale sau de grup;

d) Conflict de interese – situația în care persoana ce exercită o demnitate publică sau o funcție publică are un interes personal de natură patrimonială, care ar putea influența îndeplinirea cu obiectivitate a atribuțiilor care îi revin potrivit Constituției și altor acte normative;

e) Cumpărarea de influență - promisiunea, oferirea sau darea de bani ori alte foloase, pentru sine sau pentru altul, direct ori indirect, unei persoane care are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar public, pentru a-l determina pe acesta să îndeplinească, să nu îndeplinească, să urgenteze ori să întârzie îndeplinirea unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau să îndeplinească un act contrar acestor îndatoriri;

f) Darea de mită - promisiunea, oferirea sau darea de bani ori alte foloase în legătură cu îndeplinirea, neîndeplinirea, urgentarea ori întârzierea îndeplinirii unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau în legătură cu îndeplinirea unui act contrar acestor îndatoriri;

g) Delapidarea - însușirea, folosirea sau traficul de către un funcționar public, în interesul său ori pentru altul, de bani, valori sau alte bunuri pe care le gestionează sau le administrează;

h) Deturnarea de fonduri - schimbarea destinației fondurilor bănești ori a resurselor materiale alocate unei autorități publice sau instituții publice, fără respectarea prevederilor legale;

i) Factor de risc – circumstanță de orice gen care permite, încurajează, provoacă apariția manifestărilor de corupție; condiția sau împrejurarea particulară care influențează gradul de risc, contribuind la apariția unui anumit eveniment sau la producerea unei acțiuni ori oferind oportunitatea de obținere a unor avantaje sub orice formă;

- j) Factor de risc de fraudă** – evenimente sau condiții care indică o stimulare ori o presiune de a comite o fraudă sau care oferă oportunitatea de a comite o fraudă;
- k) Falsul în declarații** - declararea necorespunzătoare a adevărului, făcută unei persoane dintre cele prevăzute în art. 175 din Codul Penal sau unei entități în care aceasta își desfășoară activitatea în vederea producerii unei consecințe juridice, pentru sine sau pentru altul, atunci când, potrivit legii ori împrejurărilor, declarația făcută servește la producerea acelei consecințe;
- l) Falsul material în înscrisuri oficiale** - falsificarea unui înscris oficial, prin contrafacerea scrierii ori a subscrierii sau prin alterarea lui în orice mod, de natură să producă consecințe juridice;
- m) Fraudă** – act intenționat comis prin inducerea în eroare, faptă de înșelăciune săvârșită spre a realiza un profit material prin atingerea drepturilor aduse altei persoane. Orice act ilegal, caracterizat prin înșelăciune, disimulare sau trădare a încrederii, comise de persoane și de entități în scopul obținerii avantajelor financiare, bunurilor sau serviciilor, eschivării de la efectuarea plăților obligatorii sau garantarea unor avantaje personale ori de afaceri. Frauda presupune inclusiv obținerea pentru moment sau provocarea pe viitor a unor beneficii sau avantaje necuvenite, ca rezultat al raportării financiare frauduloase, însușiri ilegale de active, neconformității cu actele normative și legislative, știrbirii imaginii și reputației autorității publice;
- n) Factori de apariție a riscului de fraudă** – evenimente sau condiții care implică stimulente sau presiuni financiare de a comite o fraudă.
- o) Infrațiune** – faptă (acțiune sau inacțiune) prejudiciabilă, prevăzută de legea penală, săvârșită cu vinovăție și pasibilă de pedeapsă penală;
- p) Integritate instituțională** - integritatea profesională a tuturor angajaților din cadrul entității publice, cultivată, controlată și consolidată de către conducător, precum și toleranța zero la incidentele de integritate admise de agenții publici;
- q) Integritatea morală** - principiu conform căruia funcționarilor publici le este interzis să solicite sau să accepte, direct ori indirect, pentru ei sau pentru alții, vreun avantaj ori beneficiu în considerarea funcției publice pe care o dețin, sau să abuzeze în vreun fel de această funcție;
- l) Luarea de mită** - fapta funcționarului public care, direct ori indirect, pentru sine sau pentru altul, pretinde ori primește bani sau alte foloase care nu i se cuvin ori acceptă promisiunea unor astfel de foloase, în legătură cu îndeplinirea, neîndeplinirea, urgentarea ori întârzierea îndeplinirii unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau în legătură cu îndeplinirea unui act contrar acestor îndatoriri;
- m) Neglijența în serviciu** - încălcarea din culpă de către un funcționar public a unei îndatoriri de serviciu, prin neîndeplinirea acesteia sau prin îndeplinirea ei defectuoasă, dacă prin aceasta se cauzează o pagubă ori o vătămare a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice;
- n) Nereguli grave** - fraudă, corupție și conflicte de interese în legătură cu măsurile sprijinite de mecanism sau o încălcare gravă a unei obligații prevăzute în contractul/acordul/decizia/ordinul de finanțare;
- o) Obținerea ilegală de fonduri** - folosirea ori prezentarea de documente sau date false, inexacte ori incomplete, pentru primirea aprobărilor sau garanțiilor necesare acordării finanțărilor obținute sau garantate din fonduri publice, dacă are ca rezultat obținerea pe nedrept a acestor fonduri;
- p) Sistemul de control intern** – sistem organizat și implementat de management și întreg personalul, menit să furnizeze o asigurare rezonabilă cu privire la îndeplinirea obiectivelor prin: eficiența și eficacitatea operațiunilor, conformitatea cu cadrul normativ și regulamentele aplicabile, fiabilitatea, siguranța și integritatea informației.
- q) Tănuire** – primirea, dobândirea, transformarea ori înlesnirea valorificării unui bun, de către o persoană care fie a cunoscut, fie a prevăzut din împrejurările concrete că acesta provine din săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală, chiar fără a cunoaște natura acesteia;
- r) Traficul de influență** - pretinderea, primirea ori acceptarea promisiunii de bani sau alte foloase, direct sau indirect, pentru sine sau pentru altul, săvârșită de către o persoană care are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar public și care promite că îl va determina pe acesta să îndeplinească, să nu îndeplinească, să urgenteze ori să întârzie îndeplinirea unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau să îndeplinească un act contrar acestor îndatoriri;
- t) Uzul de fals** - folosirea unui înscris oficial ori sub semnătură privată, cunoscând că este fals, în vederea producerii unei consecințe juridice.

III. Principii și valori

Principiile și valorile în jurul cărora ADR Centru dorește să creeze o cultură organizațională antifraudă sunt următoarele:

1. **Protejarea efectivă și coerentă a intereselor financiare ale Uniunii Europene în România;**
2. **Responsabilitatea instituțională și managerială.** Întreg personalul implicat în protecția intereselor financiare ale Uniunii Europene în Regiunea Centru, inclusiv managementul de top de la nivelul ADR Centru, trebuie să manifeste responsabilitate în implementarea măsurilor asumate prin Strategie.
3. **Predictibilitatea și prevenirea.** Toți actorii implicați în protecția intereselor financiare ale UE în România trebuie să fie conștienți de responsabilitățile ce le revin, să le aplice în mod strategic și coerent în activitatea curentă și să le disemineze publicului intern. Rolul principal în cadrul măsurilor și obiectivelor asumate îl are prevenirea fraudei.
4. **Proportionalitatea.** Orice măsură adoptată trebuie să fie adecvată, necesară și corespunzătoare scopului urmărit, prin prisma eforturilor angajate și a rezultatelor obținute.
5. **Eficacitatea în combaterea fraudelor cu fonduri europene.** ADR Centru are responsabilitatea identificării și utilizării mijloacelor și instrumentelor adecvate pentru prevenirea, detectarea și investigarea fraudelor. Se impune elaborarea și implementarea de proceduri în vederea identificării și raportării la timp a fraudelor, dar și pentru combaterea acestora.
6. **Etica și competența profesională.** Domeniul protecției intereselor financiare ale UE este un domeniu specific, cu responsabilități ridicate pentru personalul cu astfel de atribuții din cadrul ADR Centru, fiind absolut necesară instruirea continuă a acestuia.

Prezenta Strategie reprezintă angajamentul clar și ferm prin care managementul ADR Centru își asumă responsabilitatea pentru promovarea unei culturi organizaționale care descurajează activitatea frauduloasă și facilitează prevenirea și detectarea fraudei. Instituirea unor mecanisme de raportare a suspiciunilor de fraudă și a unor proceduri de trimitere a cazurilor identificate către organele de anchetă și cele de urmărire penală competente, reprezintă un deziderat al prezentei politici antifraudă.

IV. Scopul strategiei

La nivelul ADR Centru, strategia are drept scop întărirea protecției intereselor financiare ale UE în Regiunea Centru, prin măsuri efective și eficiente, desfășurate în mod coordonat, transparent și în linie cu orientările europene. Scopul strategiei este corelat cu elementul-cheie al agendei politice a UE, respectiv consolidarea și creșterea încrederii cetățenilor în formarea și executarea bugetului UE.

ADR Centru, prin Strategia de luptă antifraudă pentru protecția intereselor financiare ale Uniunii Europene, se angajează:

- a) Să condamne fraudă, corupția, conflictul de interese ca fiind fenomene ce afectează buna gestionare a fondurilor europene;
- b) Să promoveze standarde riguroase morale, etice și legale care să asigure integritate, obiectivitate și onestitate în managementul și controlul fondurilor europene gestionate;
- c) Să acorde atenție deosebită riscurilor de fraudă și corupție care ar putea afecta interesele financiare ale Uniunii Europene, printr-o echipă antifraudă care identifică și evaluează riscurile antifraudă, stabilește un plan de măsuri antifraudă și asigură mijloace adecvate de formare și informare antifraudă;
- d) Să aducă la îndeplinire planul de măsuri antifraudă, orientat, în special, către un sistem adecvat de control intern, către prevenirea și detectarea fraudei, către acțiuni prudente și diligente;
- e) Să coopereze cu DLAF, OLAF, Parchetul European și cu autoritățile judiciare, în cazul suspiciunilor de fraudă confirmate de autoritatea de management;
- f) Să declare toleranță zero fraudei și corupției, prin proceduri adecvate și un sistem solid de control.

V. Obiectivele strategiei

Obiectivele generale ale prezentei Strategii urmăresc ciclul antifraudă conform viziunii europene, respectiv:

1. Prevenirea fraudei;
2. Detectarea și raportarea fraudei;
3. Cooperarea națională și europeană.

Pentru atingerea acestor obiective au fost stabilite o serie de măsuri care să contribuie la aplicarea cadrului normativ și să completeze cadrul procedural deja existent, printre care a fost și constituirea **Grupei de evaluare a riscului de fraudă** prin Dispoziția Directorului General nr.321/03.11.2022. Printre atribuțiile acestui grup de lucru se numără:

- Identificarea și evaluarea riscurilor de fraudă;
- Elaborarea analizei privind riscurile de fraudă;
- Formularea de propuneri cu privire la gestionarea riscurilor de fraudă.

Evaluarea riscurilor de fraudă se bazează pe 5 etape metodologice principale, respectiv:

- a) Cuantificarea riscului ca un anumit tip de fraudă să se producă prin evaluarea impactului și probabilității de producere (riscul în formă brută).
- b) Evaluarea eficacității măsurilor actuale de control puse la punct pentru atenuarea riscului brut.
- c) Evaluarea riscului net după luarea în considerare a oricăror măsuri de verificare și control existente și a eficacității acestora, adică situația așa cum se prezintă ea la ora actuală (riscul rezidual).
- d) Evaluarea efectului acțiunilor planificate de atenuare a riscului net (rezidual).
- e) Definirea riscului vizat, adică nivelul de risc pe care autoritatea de management îl consideră tolerabil după ce toate măsurile de control au fost puse la punct și au devenit efective.

În vederea elaborării analizei privind riscurile de fraudă, Grupa de evaluare va analiza datele interne obținute prin identificarea riscurilor, cauzistica instituțională (atunci când ea există), jurisprudența națională, ghidurile europene în materie, legislația antifraudă națională și europeană, Rapoartele de audit ale Autorității de audit române și Rapoartele de audit ale Curții de Conturi Europene.

La prezenta Strategie se anexează o listă cu cei mai frecvent întâlniți indicatori de fraudă. Aceasta listă nu este exhaustivă și poate să fie actualizată ori de câte ori se consideră ca este necesar.

1. OBIECTIV GENERAL: PREVENIREA FRAUDEI

Obiectiv specific nr. 1.1. - Consolidarea cadrului procedural antifraudă și a bunelor practici antifraudă, va fi realizat prin următoarele măsuri:

1.1.1. Elaborarea procedurii privind evitarea conflictelor de interese, precum și politici de etică și integritate;

1.1.2. Diseminarea unor ghiduri privind spețele relevante de nereguli și fraude.

Obiectiv specific nr. 1.2. - Adoptarea de măsuri eficiente și proporționale de combatere a fraudelor, luând în considerare riscurile identificate. Obiectivul va fi realizat prin următoarele măsuri:

1.2.1 Desemnarea persoanelor responsabile pentru identificarea, evaluarea riscurilor de fraudă și adoptarea măsurilor de diminuare a riscurilor;

1.2.2 Elaborarea procedurii specifice pentru identificarea, evaluarea riscurilor de fraudă și adoptarea măsurilor de diminuare a riscurilor;

1.2.3 Identificarea și evaluarea riscurilor de fraudă.

Obiectiv specific nr. 1.3. Creșterea nivelului pregătirii profesionale și a stabilității personalului din cadrul AM PR Centru

Obiectivul va fi realizat prin următoarele măsuri:

1.3.1 Formarea profesională în domeniul raportării neregulilor

1.3.2 Formarea profesională continuă

2. OBIECTIV GENERAL: DETECTAREA ȘI RAPORTAREA FRAUDEI

Obiectiv specific nr. 2.1. - Crearea unui sistem de sesizare a fraudelor/neregulilor și de raportare.

Obiectivul va fi realizat prin următoarele măsuri:

2.1.1. implementarea de măsuri de raportare a neregulilor/fraudelor

Obiectiv specific nr. 2.2. - Extinderea accesului la bazele de date interne și internaționale/soluții IT.

Obiectivul va fi realizat prin următoarele măsuri:

2.2.1. Raportarea și utilizarea unor baze de date utilizate pentru protecția intereselor financiare ale Uniunii Europene în Regiunea Centru

3. OBIECTIV GENERAL: COOPERAREA NAȚIONALĂ ȘI EUROPEANĂ

Obiectiv specific nr. 4.1. - Consolidarea cooperării cu instituțiile naționale și europene

3.1.1. Activități de instruire/ schimb de bune practici furnizate de instituțiile naționale și europene.

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

REGIO
Programul Regiunea Centru 2021-2027

VI. Plan de acțiune – anexnr. 1 la Strategie

Obiectiv specific	Măsuri	Indicatori de evaluare a realizării măsurii	Structuri responsabile	Resurse	Riscuri	Termen de realizare
OBIECTIV GENERAL: PREVENIREA FRAUDEI						
Obiectiv specific nr. 1.1. - Consolidarea cadrului procedural antifraudă și a bunelor practici antifraudă	1.1.1. Elaborarea procedurii privind evitarea conflictelor de interese, precum și politici de etică și integritate	Procedura privind evitarea conflictelor de interese Procedura de etică și integritate Număr angajați instruiți	Biroul Gestionare Nereguli Consilier de etică Serviciul juridic	Nu este cazul	Măsură funcțională Prevăzute în: - Procedura de sistem privind evitarea conflictului de interese PS - 03 - Procedura de etică și integritate, semnalarea neregulilor de etică și integritate PS-01 Riscuri: în absența cadrului procedural posibilitatea de a exista situații de conflict de interese, de etică și integritate este mai mare	Permanent
	1.1.2. Diseminarea unor ghiduri privind spețele relevante de nereguli și fraude;	Număr de exemplare distribuite	Biroul Gestionare Nereguli Departament relații publice și comunicare	Nu este cazul	Măsura nu este funcțională, urmând a deveni funcțională de îndată ce DLAF furnizează AM PR Centru materiale de studiu pe aceasta tematica/de diseminat	Permanent

			Compartimentele suport		Riscuri: necunoașterea anumitor aspecte din practică, relevante, în materie de nereguli și fraude	
Obiectiv specific nr. 1.2. - Adoptarea de măsuri eficiente și proporționale de combatere a fraudelor, luând în considerare riscurile identificate	1.2.1 Desemnarea persoanelor responsabile pentru identificarea, evaluarea riscurilor de fraudă și adoptarea măsurilor de diminuare a riscurilor	Număr de întâlniri ale persoanelor responsabile pentru identificarea, evaluarea riscurilor de fraudă.	GERF, Biroul Gestionare Nereguli Compartimentele suport	Nu este cazul	<p>Măsură funcțională.</p> <p>La nivelul AM PR Centru a fost constituită Grupa de evaluare a riscului de fraudă (GERF). De asemenea, în procesul de identificare și evaluare a riscurilor de fraudă la nivelul Programului, GERF va avea în vedere lista riscurilor elaborată de către Echipa de Gestionare a Riscului EGR (conform Procedurii de management al riscurilor pentru Programul Regiunea Centru). Dacă EGR va identifica riscuri privind fraudă, suplimentare față de cele identificate de către GERF, va informa corespunzător GERF. GERF întocmește, în urma determinării rezultatelor evaluării, un plan de măsuri eficiente și proporționale de gestionare a riscurilor.</p> <p>Totodată, la nivelul ADR Centru există procedura de sistem privind evitarea conflictului de interese PS - 03</p> <p>Riscuri: GERF contribuie la identificarea riscurilor de fraudă și adoptarea măsurilor de diminuare a</p>	Permanent

					acestora; în situația inexistenței GERF riscurile pot exista neidentificate.	
1.2.2	Elaborarea procedurilor specifice pentru identificarea, evaluarea riscurilor de fraudă și adoptarea măsurilor de diminuare a riscurilor	Număr de persoane instruite cu privire la prevederile procedurilor operaționale pentru identificarea, evaluarea riscurilor de fraudă pentru PR Centru 2021 – 2027	Biroul Gestionare Nereguli și Compartimentele suport	Nu este cazul	Măsură funcțională. La nivelul AM PR Centru există și sunt aplicabile, următoarele proceduri specifice pentru identificarea, evaluarea riscurilor de fraudă și adoptarea măsurilor de diminuare a riscurilor: PO-AM.17 Evaluare risc de fraudă PO-AM.18 Managementul neregulilor și fraudelor Riscuri: în absența GERF este posibilă neidentificarea riscurilor de fraudă și neadoptarea măsurilor de diminuare a acestora	Permanent
1.2.3	Identificarea și evaluarea riscurilor de fraudă	Număr de riscuri identificate și evaluate; Număr de participări ale personalului Biroului Gestionare Nereguli și/sau altor persoane desemnate de conducerea AM PR Centru la reuniunile grupurilor de lucru privind neregulile.	Biroul Gestionare Nereguli și Compartimentele suport	Nu este cazul Resurse financiare PR 2021-2027	Măsură funcțională Prevăzute în: PO-AM.18 Managementul neregulilor și fraudelor PO-AM.17 Evaluare risc de fraudă Riscuri: insuficiența cunoaștere a problematicii neregulilor și fraudelor poate determina erori, omisiuni în identificarea riscurilor dacă acestea există	Permanent

Obiectiv specific nr. 1.3. - Creșterea nivelului pregătirii profesionale și a stabilității personalului din cadrul AM PR Centru	1.3.1 Formarea profesională în domeniul raportării neregulilor.	Număr de persoane instruite cu privire la prevederile procedurii de management al neregulilor și fraudelor la nivelul PR Centru 2021 – 2027	Serviciul RU Biroul Gestionare Nereguli și Compartimentele suport	Resurse financiare PR 2021-2027	Măsură funcțională Măsurile sunt cuprinse atât în Procedura Evaluare risc de fraudă cât și în Procedura de management al neregulilor și fraudelor. Riscuri: necunoașterea de către personalul ADR Centru a situațiilor care pot determina nereguli/fraude	Permanent
	1.3.2 Formarea profesională continuă	Număr de sesiuni de formare profesională organizate.	Serviciul RU și Compartimentele suport	Resurse financiare PR 2021-2027	Măsură funcțională La nivelul ADR Centru se elaborează și se implementează anual planul pentru formarea/instruirea personalului. Riscuri: personal slab pregătit în domeniul de interes	Permanent
OBIECTIV GENERAL: DETECTAREA ȘI RAPORTAREA FRAUDEI						
Obiectiv specific nr. 2.1. - Crearea unui sistem de sesizare a fraudelor/neregulilor și de raportare	2.1.1. Implementarea procedurii de raportare a neregulilor și fraudelor	Instrument online (pe pagina de internet) de raportare a fraudelor Număr de sesizări primite/rezolvate	Biroul Gestionare Nereguli și Compartimentele suport	Nu este cazul	Măsură funcțională În Procedura de management al neregulilor și fraudelor este descris modul de primire al sesizărilor. Secțiune pe pagina de internet a PR Centru pentru raportarea și sesizarea de nereguli	Permanent

					Riscuri: nefuncționalitatea sistemului electronic de raportare	
Obiectiv specific nr. 2.2. - Extinderea accesului la bazele de date interne și internaționale/soluții IT	2.2.1. Raportarea și utilizarea unor baze de date utilizate pentru protecția intereselor financiare ale Uniunii Europene în Regiunea Centru	Număr persoane care utilizează Instrumentul ARACHNE, baza de date Recom, Revisal, alte baze de date pentru identificarea beneficiarilor reali Număr persoane care utilizează și introduc date în ReGAS.	AM PR Centru Departament evaluare, contractare, Departament Monitorizare Proiecte Departament Verificare Achiziții Publice și Conflict de interese	Nu este cazul	Măsură funcțională Includerea în cadrul procedurilor operaționale a modului de utilizare a bazelor de date în vederea verificărilor de management necesare Riscuri: Nefuncționarea bazelor de date. Neintroducerea în bazele de date a informațiilor actualizate.	Permanent
OBIECTIV GENERAL: COOPERAREA NAȚIONALĂ ȘI EUROPEANĂ						
Obiectiv specific nr. 3.1. Consolidarea cooperării cu instituțiile naționale și europene	3.1.1. Activități de instruire/ schimb de bune practici furnizate de instituțiile naționale și europene	Număr de persoane instruite	Birou gestionare nereguli Structuri suport	Resurse financiare PR 2021-2027	Prevăzute în: Procedura de management al neregulilor și fraudelor Riscuri: neidentificarea tuturor posibilelor riscuri de fraudă	Permanent

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

REGIO
Programul Regiunea Centru 2021-2027

VII. Anexa nr. 2 la Strategie

SISTEME ȘI INDICATORI DE FRAUDĂ¹

I. Tipuri de fraudă²

1. Manipularea intenționată a declarațiilor financiare (de exemplu, raportarea incorectă a veniturilor);
2. Orice tip de deturnare de bunuri tangibile sau intangibile (de exemplu, rambursări frauduloase de cheltuieli);
3. Corupție (de exemplu, mită, manipularea procedurilor de cerere de oferte, nedeclararea conflictelor de interese, deturnare de fonduri).

II. Motivele care stau la baza fraudelor

Există trei elemente care stau la baza comiterii fraudelor, care pot fi rezumate sub forma unui „**triunghi al fraudei**”:

1. Oportunitate
2. Justificare
3. Presiune financiară

Oportunitatea: Chiar dacă o persoană are un motiv, trebuie să existe și o oportunitate. Sistemele deficiente de control intern pot genera o oportunitate (presupusa probabilitate ca fraudă să nu fie detectată reprezintă un considerent esențial pentru autorul fraudei). Exemple de puncte slabe ale sistemelor de control intern sunt deficiențele referitoare la:

- supraveghere și revizuire;
- separarea funcțiilor;
- aprobarea de către organele de conducere;
- controlul sistemelor.

Frauda poate apărea, de asemenea, în cazul în care nu sunt efectuate controale sau persoanele cu funcții de autoritate creează șansele ca aceste controale existente să nu fie luate în considerare.

Justificare: O persoană poate formula o justificare prin explicarea rezonabilă a actelor sale, de exemplu „*este corect să procedez astfel – merit acești bani*” sau „*au o datorie față de mine*”, „*iau banii doar cu împrumut – îi voi restitui*”.

Presiune financiară, stimulent sau motivație: Factorul „*nevoie sau aviditate*”. Simpla aviditate poate reprezenta de multe ori un motiv puternic. Alte presiuni pot apărea din problemele financiare personale sau din vicii personale precum jocurile de noroc, dependența de droguri etc.

“**Spargerea triunghiului fraudei**”³ reprezintă cheia prevenirii fraudelor. Dintre cele trei elemente, oportunitatea este cel mai direct afectată de sistemele solide de control intern și, prin urmare, este elementul cel mai ușor de gestionat.

¹ Această Anexă conține informații cuprinse în documentul de lucru elaborat de Comisia Europeană „Notă informativă privind indicatorii de fraudă pentru FEDR, FSE și FC” (COCOF 09/0003/00-RO) transpusă în Anexa nr. 1 la HG 875/2011, cu modificările și completările ulterioare

² Conform clasificării utilizate de Asociația Experților Autorizați în Investigarea Fraudelor (ACFE)

³ A se vedea „The Handbook of Fraud Deterrence” de Harry Cendrowski, James P. Martin și Louis W. Petro, 2007, p. 41

III. Fraude în cadrul contractelor și achizițiilor publice

Această parte prezintă 16 sisteme de fraudare comune și recurente, împreună cu o descriere a sistemului și indicatorii de fraudă relevanți în domeniul contractelor și achizițiilor publice.

Aceasta este o listă neexhaustivă a unor sisteme general recunoscute, utilizând o mare parte a structurii și conținutului aplicate de ACFE⁴ în instrucțiunile pentru profesioniștii din domeniul prevenirii și detectării fraudei.

III.1. Corupție - mită și comisioanele ilegale

Descrierea

Mită și comisioanele ilegale semnifică darea sau primirea de "obiecte de valoare" în vederea influențării unui act oficial sau a unei decizii de natură comercială.

Oferirea de mită

"Obiectele de valoare" nu trebuie să fie și, adesea, nu sunt bani (ambiguitatea se menține, ceea ce permite autorului să invoce diferite scuze, dacă este necesar). Orice beneficiu tangibil oferit sau primit în vederea coruperii primitorului poate constitui mită. "Obiecte de valoare" specifice care au fost date sau primite ca mită includ, între altele: cadouri a căror valoare depășește pragurile stabilite de către organizații/societăți, "împrumuturi" (indiferent dacă au fost sau nu rambursate), utilizarea unor carduri de credit, plata în exces a achizițiilor (de exemplu, o plată de 500.000 EUR pentru un apartament în valoare de 200.000 EUR), utilizarea gratuită sau în schimbul unei chirii preferențiale a unui apartament, utilizarea gratuită a unui autoturism închiriat, plățile în numerar, plata prin cecuri sau transfer bancar a unor "taxe sau onorarii" fictive, reprezentând adesea un procent stabilit în prealabil din contractul obținut și plătite printr-un intermediar sau societate-paravan) înființată de către destinatar, precum și deținerea de participații secrete în cadrul societății contractante sau vânzătoare corupte).

După atribuirea unui contract, darea de mită are loc în special sub forma acordării de comisioane ilegale, ceea ce înseamnă că, după ce primește o plată, contractantul plătește sau returnează un procent stabilit în prealabil din fiecare sumă încasată. Indiferent de maniera de plată a mitei, prețurile sunt de obicei majorate artificial sau calitatea mărfurilor și serviciilor este redusă, în vederea recuperării sumelor plătite.

Traficul de influență

Traficul de influență în domeniul contractelor și achizițiilor publice se reflectă adesea în: selecția părtinitoare, de exemplu achizițiile nejustificate dintr-o singură sursă (pot exista mai multe contracte atribuite sub plafonul pentru achiziții publice), prețurile excesive nejustificate, produsele achiziționate în număr excesiv, acceptarea calității scăzute și întârzierea sau inexistența livrărilor.

Indicatori de fraudă:

- ✓ tratamentul favorabil nejustificat acordat unui contractant de către un responsabil pentru contractare într-o perioadă de timp.

Alte semnale de avertizare sunt legături strânse între un responsabil pentru contractare și un furnizor de produse sau servicii; creșterea inexplicabilă sau bruscă a averii responsabilului pentru contractare; responsabilul pentru contractare efectuează o activitate economică nedeclarată; contractantul este cunoscut în domeniul său de activitate pentru acordarea de comisioane ilegale; modificări nedocumentate sau frecvente ale contractelor, care conduc la majorarea valorii acestora.

III.2. Nedeclararea conflictelor de interese

Descriere

O situație de conflict de interese poate apărea atunci când un angajat al organizației contractante are un interes financiar ascuns în ceea ce privește un contract sau un contractant. Un potențial conflict de interese nu poate fi urmărit în instanță dacă este dezvăluit în întregime și aprobat cu promptitudine de către angajator. De exemplu, un angajat poate deține în secret un furnizor sau un contractant, poate înființa o societate-

⁴ Asociația Experților Autorizați în Investigarea Fraudelor (Association of Certified Fraud Examiners) www.acfe.com. Mai exact, structura și conținutul se inspiră din instructajul privind „Fraudele în domeniul contractelor și achizițiilor” furnizat investigatorilor de fraude.

paravan⁵ prin intermediul căreia achiziționează produse la un preț majorat artificial sau are un interes ascuns în vânzarea sau închirierea de proprietăți.

Indicatori de fraudă:

- ✓ favorizarea inexplicabilă sau în mod excepțional a unui anumit contractant sau vânzător;
- ✓ acceptarea continuă a unor lucrări la prețuri ridicate și de calitate scăzută etc.;
- ✓ responsabilul pentru contractare nu depune sau nu completează declarația privind conflictele de interese;
- ✓ responsabilul pentru contractare refuză promovarea într-un post din afara domeniului achizițiilor publice;
- ✓ există indicii potrivit cărora responsabilul pentru contractare efectuează o activitate paralelă.

III.3. Practici de cooperare secretă

Descriere

Contractanții dintr-o anumită zonă sau regiune geografică sau dintr-o anumită industrie pot încheia acorduri în vederea înlăturării concurenței și majorării prețurilor prin diferite sisteme de cooperare secretă. Formele de manifestare ale acestor practici de cooperare secretă pot fi: depunerea de oferte de curtoazie, abținerea de la participare, rotația ofertelor și împărțirea piețelor.

Indicatori de fraudă:

- ✓ oferta câștigătoare are un preț prea mare în raport cu estimările de costuri, listele de prețuri publicate, lucrările sau serviciile similare sau mediile la nivel de industrie și prețurile de piață corecte;
- ✓ toți ofertanții mențin prețuri ridicate;
- ✓ prețul ofertelor scade atunci când la licitație se alătură un ofertant nou;
- ✓ rotația ofertanților câștigători în funcție de regiune, tip de activitate, tip de lucrări;
- ✓ ofertanții respinși sunt angajați ca subcontractanți;
- ✓ configurație anormală a ofertelor (de exemplu, ofertele sunt separate de procentaje exacte, oferta câștigătoare este cu puțin sub pragul de preț acceptat, se încadrează exact în bugetul alocat, este prea mare, prea apropiată, diferența este excesivă, sumele sunt rotunjite, incomplete etc.);
- ✓ legături aparente între ofertanți, cum ar fi adrese, angajați sau numere de telefon comune etc.;
- ✓ în oferta contractantului sunt incluși subcontractanți aflați în competiție pentru contractul principal;
- ✓ contractanții calificați se abțin de la depunerea unei oferte și devin subcontractanți, sau ofertantul cu cel mai scăzut preț se retrage și devine subcontractant;
- ✓ unele societăți licitează întotdeauna una împotriva celeilalte, în timp ce altele nu o fac niciodată;
- ✓ ofertanții respinși nu pot fi localizați pe Internet sau în nomenclatoarele de societăți, nu au adrese etc. (cu alte cuvinte, sunt societăți fictive);
- ✓ există corespondență sau alte indicii potrivit cărora contractanții efectuează schimburi de informații privind prețurile, își alocă teritorii sau încheie alte tipuri de acorduri neoficiale;
- ✓ practicile de ofertare prin cooperare secretă au fost constatate în următoarele sectoare: asfaltări, construcții de clădiri, activități de dragare, echipamente electrice, construcții de acoperișuri, eliminarea deșeurilor.

III.4. Oferte discrepante

Descriere

În acest sistem de fraudare, personalul responsabil pentru contractare furnizează unui ofertant favorit informații confidențiale indisponibile celorlalți ofertanți, potrivit cărora, de exemplu, una sau mai multe activități prevăzute într-o cerere de oferte nu vor fi realizate în cadrul contractului.

⁵ societate-paravan este o companie reală, dar cu operațiuni și active inexistente

Astfel de informații permit firmei favorizate să depună o ofertă având un preț mult mai redus față de cel al celorlalți participanți, oferind un preț foarte scăzut pentru activitatea care nu va fi inclusă în contractul final. În cazul acordurilor-cadru, acest aspect trebuie analizat în corelare cu contractele subsecvente.

Indicatori de fraudă

- ✓ oferta pentru anumite activități pare a fi nejustificat de scăzută;
- ✓ după atribuirea contractului au loc modificări sau eliminări ale cerințelor privind activitățile;
- ✓ activitățile pentru care se primesc oferte sunt diferite față de contractul propriu-zis;
- ✓ ofertantul are legături apropiate cu personalul responsabil cu achizițiile sau a participat la redactarea specificațiilor.

III.5. Manipularea specificațiilor

Descrierea sistemului

Cererile de oferte sau propuneri pot conține specificații adaptate pentru a corespunde calificărilor sau competențelor unui anumit ofertant. Această situație este frecventă în special în cazul contractelor din domeniul IT și alte contracte tehnice.

Specificațiile care sunt prea restrictive pot fi utilizate pentru a exclude alți ofertanți calificați sau pentru a justifica achiziții dintr-o singură sursă și pentru a evita orice concurență.

Un ansamblu de specificații manipulate care favorizează un anumit contractant sugerează corupție.

Indicatori de fraudă:

- ✓ doar un singur ofertant sau foarte puțini ofertanți răspund la cererile de oferte;
- ✓ există similitudini între specificații și produsele sau serviciile contractantului câștigător;
- ✓ se primesc reclamații din partea celorlalți ofertanți;
- ✓ specificațiile sunt semnificativ mai restrânse sau acoperă o sferă mai largă decât în cazul cererilor de oferte anterioare;
- ✓ specificații neobișnuite sau nerezonabile;
- ✓ acordarea unui număr ridicat de contracte avantajoase unui singur furnizor;
- ✓ socializare sau contacte personale între personalul responsabil cu contractarea și ofertanți pe durata procedurii de atribuire;
- ✓ cumpărătorul definește un articol folosind denumirea unei mărci comerciale în locul unei descrieri generice

III.6. Divulgarea datelor referitoare la licitații

Descrierea sistemului

Personalul însărcinat cu contractarea, redactarea proiectului sau evaluarea ofertelor poate divulga unui ofertant favorit informații confidențiale, precum bugete estimate, soluții preferate sau date privind ofertele concurente, permițându-i astfel să formuleze o propunere tehnică sau financiară.

Indicatori de fraudă:

- ✓ metode ineficiente de control al procedurilor de atribuire, neaplicarea termenelor limită;
- ✓ oferta câștigătoare are un preț cu foarte puțin mai scăzut decât următoarea ofertă cu preț scăzut;
- ✓ unele oferte sunt deschise în avans;
- ✓ sunt acceptate oferte care depășesc termenul limită;
- ✓ ofertantul care depune oferta după expirarea termenului este câștigător;
- ✓ toate ofertele sunt respinse, iar contractul este relicitat;
- ✓ ofertantul câștigător comunică în privat cu personalul însărcinat cu contractarea, prin e-mail sau alte mijloace, în timpul perioadei de atribuire.

III.7. Manipularea ofertelor

Descrierea sistemului

Într-o procedură de atribuire controlată insuficient, personalul însărcinat cu contractarea poate manipula ofertele după depunere, în vederea selectării unui contractant favorit (modificarea ofertelor, "pierderea" unor oferte, anularea unor oferte pe motivul unor presupuse erori conținute în specificații etc.);

Indicatori de fraudă:

- ✓ reclamații din partea ofertanților;
- ✓ metode de control deficiente și proceduri de licitație inadecvate;
- ✓ indicii privind modificarea ofertelor după recepție (pot proveni și din observarea recepției unor produse inferioare din punct de vedere calitativ prin raportare la oferta depusă în cadrul procedurii și în lipsa unui act adițional);
- ✓ anularea unor oferte pe motivul unor erori;
- ✓ un ofertant calificat este descalificat din motive suspecte;
- ✓ activitatea nu este relucată, deși numărul ofertelor primite a fost inferior minimului necesar.

III.8. Atribuirii nejustificate unui singur ofertant

Descrierea sistemului

Acest sistem este adesea rezultatul corupției, în special dacă metoda este repetată și suspectă. Aceste atribuirii pot avea loc prin fragmentarea achizițiilor, în scopul evitării plafoanelor de ofertare concurențială, falsificarea justificărilor achizițiilor din sursă unică, redactarea unor specificații foarte restrictive, prelungirea contractelor atribuite anterior în locul relucării acestora.

Indicatori de fraudă:

- ✓ atribuirii în favoarea unui singur ofertant la prețuri superioare sau puțin inferioare plafoanelor de atribuire concurențială;
- ✓ achiziții publice desfășurate anterior în condiții concurențiale au devenit neconcurențiale;
- ✓ fragmentarea achizițiilor, pentru a evita plafonul de ofertare concurențială;
- ✓ cererea de ofertă este transmisă doar unui singur furnizor de servicii.

III.9. Fragmentarea achizițiilor

Descrierea sistemului

Personalul însărcinat cu contractarea poate fragmenta o achiziție în două sau mai multe comenzi sau contracte de achiziție în scopul evitării concurenței sau a unei investigații efectuate de o autoritate de management de nivel superior. Fragmentarea achizițiilor (denumită de multe ori *salami slicing*) poate indica un caz de corupție sau alte sisteme de fraudare la nivelul unei organizații contractante.

Indicatori de fraudă:

- ✓ două sau mai multe achiziții consecutive și asemănătoare de la același contractant, situate imediat sub plafoanele de acordare concurențială sau sub limita de la care se efectuează investigații de către cadrele de conducere.
- ✓ separarea nejustificată a achizițiilor, de exemplu contracte separate pentru manoperă și materiale, fiecare având o valoare inferioară plafoanelor de ofertare;
- ✓ achiziții consecutive la valori situate imediat sub plafoane.

III.10. Combinarea contractelor

Descrierea sistemului

Un contractant având mai multe comenzi similare poate percepe aceleași costuri de personal, onorarii sau cheltuieli similare pentru mai multe comenzi, ceea ce determină suprafacturarea.

Indicatori de fraudă:

- ✓ facturi similare prezentate pentru activități sau contracte diferite;
- ✓ contractantul facturează mai mult de o activitate pentru aceeași perioadă de timp.

III.11. Stabilirea incorectă a costurilor

Descrierea sistemului

Un contractant poate comite o fraudă prin facturarea cu intenție a unor costuri care nu sunt permise sau rezonabile sau care nu pot fi alocate în mod direct sau indirect unui contract. Costurile de manoperă sunt mai susceptibile să fie utilizate abuziv decât costurile materialelor deoarece, în teorie, costurile cu forța de muncă pot fi percepute pentru orice contract. Costurile cu forța de muncă pot fi manipulate prin crearea de fișe de pontaj fictive, modificarea fișelor de pontaj sau a documentației aferente sau simpla facturare a unor costuri majorate artificial pentru forța de muncă, fără documente justificative.

Indicatori de fraudă:

- ✓ sume excesive sau neobișnuite percepute pentru forța de muncă;
- ✓ sumele percepute pentru forța de muncă nu sunt reflectate de evoluția lucrărilor prevăzute de contract;
- ✓ modificări evidente ale fișelor de pontaj;
- ✓ nu se găsesc fișele de pontaj;
- ✓ pentru aceleași costuri ale materialelor se percep sume în mai multe contracte;
- ✓ costurile indirecte sunt facturate drept costuri directe.

III.12. Manipularea prețurilor

Descrierea sistemului

Manipularea prețurilor în cadrul contractelor are loc atunci când contractanții nu pun la dispoziție date curente, complete și exacte privind costurile sau prețurile în propunerile de prețuri, ceea ce are ca rezultat creșterea prețului contractului.

Indicatori de fraudă:

- ✓ contractantul refuză, amână sau nu poate furniza documente justificative privind costurile;
- ✓ contractantul furnizează documente incorecte sau incomplete;
- ✓ informațiile privind prețul nu mai sunt valabile;
- ✓ prețuri ridicate comparativ cu contracte similare, liste de prețuri sau medii la nivel de industrie.

III.13. Neîndeplinirea specificațiilor contractului

Descrierea sistemului

Contractanții care nu îndeplinesc specificațiile contractului și apoi declară în mod fals și cu bună știință că le-au îndeplinit comit o fraudă.

Exemple de astfel de sisteme includ utilizarea de materiale de construcție care nu respectă standardele, componente de calitate inferioară, fundații necorespunzătoare în cazul lucrărilor de construcție a drumurilor etc. Motivul este, în mod evident, creșterea profiturilor prin reducerea costurilor, evitarea penalizărilor pentru nerespectarea termenelor limită etc. Multe astfel de sisteme sunt dificil de detectat în absența unor inspecții sau teste amănunțite efectuate de experți independenți în domeniu. Există totuși posibilitatea ca autorii fraudelor să încerce să mituiască inspectorii.

Indicatori de fraudă:

- ✓ discrepanțe între rezultatele testelor și inspecțiilor, pe de o parte, și clauzele și specificațiile contractului, pe de altă parte;
- ✓ absența certificatelor sau documentelor de testare sau inspecție;
- ✓ calitate inferioară, activitate nesatisfăcătoare și număr mare de reclamații;
- ✓ în documentele contabile ale contractantului există indicii potrivit cărora contractantul nu a achiziționat materialele necesare lucrărilor, nu deține sau nu a închiriat echipamentul necesar pentru efectuarea lucrărilor sau nu dispune de suficienți lucrători pe șantier. (NB: această verificare încrucișată se poate dovedi utilă).

III.14. Facturi false, duble sau cu prețuri excesive

Descrierea sistemului

Un contractant poate prezenta cu bună știință facturi false, duble sau cu prețuri excesive, acționând pe cont propriu sau în cooperare cu angajați responsabili cu procesul de contractare în urma coruperii acestora.

Indicatori de fraudă:

- ✓ mărfuri sau servicii facturate nu se află în inventar sau nu pot fi localizate;
- ✓ nu există confirmări de primire a unor bunuri sau servicii facturate;
- ✓ comenzile de achiziție pentru unele bunuri sau servicii facturate sunt inexistente sau suspecte;
- ✓ registrele contractantului nu indică finalizarea lucrărilor sau efectuarea cheltuielilor necesare;
- ✓ prețurile de facturare, sumele, descrierile sau datele privind articolele depășesc sau nu corespund cu prevederile contractuale, comanda de achiziție, fișele de magazie, inventarul sau rapoartele de producție;
- ✓ facturi multiple cu sumă, număr, dată etc. identice;
- ✓ subcontracte în cascadă;
- ✓ plăți în numerar;
- ✓ plăți către societăți off-shore.

III.15. Furnizori de servicii fictivi

Descrierea sistemului

Un angajat poate autoriza plăți către un vânzător fictiv, urmărind în acest fel să deturneze fonduri. Sistemul este utilizat frecvent în situațiile în care nu există o separare a atribuțiilor de întocmire a cererii, recepție și plată.

Contractanții pot înființa societăți fictive pentru a depune oferte de curtoazie în cadrul unor sisteme de cooperare secretă, în vederea majorării artificiale a costurilor sau, pur și simplu, a emiterii de facturi false. Experiența a arătat că autorii fraudelor au tendința de a utiliza denumiri de societăți similare denumirilor unor societăți reale.

Indicatori de fraudă:

- ✓ furnizorul de servicii nu poate fi găsit în nomenclatoarele de societăți, pe Internet, cu ajutorul motorului de căutare Google sau al altor motoare de căutare etc.;
- ✓ adresa furnizorului de servicii nu poate fi găsită;
- ✓ adresa sau numărul de telefon ale furnizorului servicii sunt incorecte;
- ✓ este folosită o societate off-shore.

III.16. Substituția produsului

Descrierea sistemului

Substituția produsului se referă la înlocuirea, fără știința cumpărătorului, a produselor prevăzute în contract cu unele de calitate inferioară. În cel mai rău caz, substituția produselor poate pune în pericol viața, de exemplu deficiențe ale infrastructurii sau clădirilor. Substituția este o opțiune atractivă în special în cazul contractelor care prevăd utilizarea de materiale costisitoare, de calitate superioară, care pot fi înlocuite cu produse mult mai ieftine, cu aspect similar. Substituția implică de multe ori componente care nu pot fi detectate cu ușurință. De asemenea, atunci când au loc inspecții pot fi prezentate eșantioane special create, pentru a induce în eroare.

Indicatori de fraudă:

- ✓ ambalaje neobișnuite sau generice: ambalajul, culorile sau forma diferă de norme;
- ✓ discrepanțe între aspectul așteptat și cel real;
- ✓ numerele de identificare a produsului diferă de numerele publicate sau cele de catalog sau de sistemul de numerotare;

- ✓ număr de defecțiuni înregistrat în cadrul testelor sau în utilizare peste medie, înlocuiri anticipate sau costuri ridicate de întreținere și de reparație;
- ✓ certificatele de conformitate sunt semnate de persoane necalificate sau neautorizate;
- ✓ diferențe semnificative între costurile estimate și cele reale ale materialelor;
- ✓ contractantul nu a respectat graficul lucrărilor, dar recuperează întârzierile cu rapiditate;
- ✓ numere de serie atipice sau șterse; numerele de serie nu corespund sistemului de numerotare al producătorului autentic;
- ✓ numerele sau descrierile facturii sau ale obiectelor de inventar nu corespund datelor din ordinul de achiziție.

IV. Frauda în domeniul sumelor percepute pentru forța de muncă și al serviciilor de consultanță

Sisteme de fraudare comune și recurente și indicatorii de fraudă relevanți (semnale de avertizare)

Această parte prezintă sisteme de fraudare comune și recurente, împreună cu o descriere a sistemului și indicatorii de fraudă relevanți în domeniul serviciilor de consultanță.

Cel mai important mijloc de control din sistemul de contabilitate a costurilor pentru forța de muncă este angajatul individual și acceptarea de către acesta a responsabilității de a înregistra cu exactitate timpul de lucru efectuat.

Aceasta este o listă neexhaustivă a unor sisteme general recunoscute.

IV.1. Costurile suportate cu forța de muncă

Descrierea sistemului:

Fără o verificare externă independentă și la fața locului, costurile cu forța de muncă sunt foarte ușor de manipulat. Un angajator poate pretinde, cu bună știință, perioade de lucru fictive, directe sau indirecte. Aspectul esențial de urmărit este dacă sumele pentru timpul de lucru al angajatului sunt percepute în mod adecvat pentru proiectul la care s-a lucrat efectiv. (Nu pot exista documente ale unor părți terțe care să ateste costurile cu forța de muncă, cum ar fi facturi, comenzi de achiziție etc.).

Indicatori de fraudă:

- ✓ moduri diferite de percepere a sumelor;
- ✓ modificări neașteptate și semnificative ale modului de percepere a sumelor;
- ✓ scăderea sumelor percepute pentru proiecte/contracte cu plafoane depășite sau urmând a fi depășite;
- ✓ procentajul angajaților pentru care se înregistrează costuri indirecte este disproporționat;
- ✓ un număr mare de angajați sunt transferați de la costuri directe la costuri indirecte sau viceversa;
- ✓ aceiași angajați sunt transferați în mod constant de la costuri directe la costuri indirecte sau viceversa;
- ✓ sisteme deficitare de control intern al sumelor percepute pentru timpul de lucru, precum semnarea în avans a fișelor de pontaj ale angajaților, completarea fișelor de pontaj ale angajaților de către supraveghetor, completarea fișelor de pontaj cu creionul sau la finalul perioadei de plată;
- ✓ orele de lucru și sumele reale se află constant la limita bugetului sau imediat sub aceasta;
- ✓ utilizarea unor intrări în registrele zilnice prin care se efectuează modificări, în vederea transferării costurilor între contracte, cercetare și dezvoltare, activități comerciale;
- ✓ creșteri și descreșteri semnificative ale sumelor percepute unor conturi sensibile;
- ✓ sumele pentru timpul de lucru al angajaților sunt percepute diferit în raport cu costurile de călătorie asociate.

IV.2. Neplata orelor suplimentare

Descrierea sistemului:

Un angajator poate pretinde, cu bună știință, efectuarea de ore suplimentare false atunci când acestea nu sunt compensate în mod neoficial prin, de exemplu, acordarea de concedii suplimentare. Aspectul esențial de

urmărit este dacă sumele pentru timpul de lucru al angajatului sunt percepute în mod adecvat pentru proiectul la care s-a lucrat efectiv. Nu există documente ale unor părți terțe.

Indicatori de fraudă:

- ✓ personalul este obligat să desfășoare activități suplimentare neplătite în cadrul mai multor proiecte – directe și indirecte;
- ✓ angajații salariați înregistrează doar orele de lucru normale efectuate în fiecare zi, pentru o perioadă mai lungă de timp;
- ✓ neplata orelor suplimentare și acordarea de bonusuri pe baza orelor suplimentare lucrate, potrivit indicațiilor conducerii;
- ✓ lucrările pentru contractele/proiectele al căror plafon de cheltuieli a fost depășit se desfășoară doar în timpul suplimentar neplătit.

IV.3. Servicii de consultanță/profesionale

Descrierea sistemului (pe baza unui caz real):

Serviciile erau însoțite de contracte de consultanță detaliate, cu facturile și rapoartele aferente. Aspectele acoperite erau relevante pentru operațiunile contractantului și ofereau recomandări adecvate privind eficientizarea anumitor activități. Contractantul a pus în aplicare majoritatea recomandărilor. Contractele aplicabile conțineau toate explicațiile necesare, iar onorariile au fost considerate rezonabile.

Cu toate acestea, serviciile unora dintre societățile contractate nu fuseseră utilizate anterior. Contractele nu descriau serviciile care urmau a fi furnizate de către societăți, dar prezentau în detaliu persoanele care urmau să ofere serviciile și onorariile pe oră percepute. CV-urile persoanelor nu erau disponibile. Onorariile societăților noi erau mai ridicate. Reprezentanții societății nu au putut explica onorariile mai mari sau natura serviciilor care urmau să fie oferite.

În plus, facturile emise de aceste societăți pentru serviciile suplimentare prestate nu descriau caracteristicile acestora, menționând doar numărul contractului. Costurile erau reprezentate sub forma de sumă forfetară, fără o defalcare în funcție de orele lucrate, tariful orar, cheltuielile de călătorie sau alte cheltuieli. Nu existau rapoarte de călătorie sau rapoarte de sinteză. Nu existau informații suplimentare privind aceste societăți; angajatorul nu a putut oferi decât asigurări verbale privind serviciile furnizate.

În sfârșit, adresa de corespondență de pe facturi era o casuță poștală, iar societățile nu apăreau în lista abonaților telefonici.

Indicatori de fraudă:

- ✓ nu există acorduri sau contracte încheiate oficial; cu toate acestea, se plătesc sume mari pentru „servicii prestate”, pe baza unor facturi conținând date insuficiente;
- ✓ există acorduri sau contracte oficiale, dar acestea sunt vagi în ceea ce privește serviciile care urmează a fi prestate, și nu există facturi detaliate, rapoarte de călătorie sau studii care să justifice cheltuielile;
- ✓ serviciile plătite au fost utilizate pentru obținerea, distribuirea sau utilizarea unor informații sau date protejate prin legi sau regulamente;
- ✓ serviciile plătite aveau scopul de a influența în mod ilegal conținutul unei cereri, evaluarea unei propuneri sau estimări de preț, selecția de surse pentru atribuirea de contracte sau negocierea unui contract, a unei modificări sau a unei revendicări. Nu este important dacă atribuirea se face de către contractantul principal sau un subcontractant de la orice nivel;
- ✓ serviciile plătite au fost obținute sau efectuate prin încălcarea unui statut sau a unui regulament care interzice practicile antreprenoriale neloiale sau conflictele de interese.

IV.4. Categoriile de forță de muncă

Descrierea sistemului (pe baza unui caz real):

Propunerea unui contractant privind reînnoirea unui contract de tip „timp și materiale” (T&M), care fusese atribuit anual în ultimii doi ani, arăta că tarifele orare suportate erau semnificativ mai reduse decât tarifele propuse, cu excepția celor administrative. La momentul depunerii ofertelor, propunerea inițială prevedea un număr complet de angajați. După atribuirea contractului, contractantul a angajat/utilizat personal remunerat la un nivel inferior celui propus. Calificările unora dintre noii angajați nu îndeplineau cerințele din cererea de ofertă. Contractantul plasase mai mulți dintre noii angajați în categorii de forță de muncă pentru care nu erau calificați.

Indicatori de fraudă

- ✓ diferențe semnificative între costurile sau cantitățile unitare propuse și cele reale, fără modificarea corespunzătoare a sferei lucrărilor sau a descrierii posturilor;
- ✓ facturarea fiecărui serviciu se făcea constant la nivelul maxim stabilit în contract. Specificarea în contract/comandă a numărului de ore care trebuie facturate reprezintă o excepție;
- ✓ anumite persoane propuse ca „angajați cheie” nu lucrează în cadrul contractului;
- ✓ personalul propus nu corespunde forței de muncă existente. Este necesară angajarea unui număr considerabil de persoane. Numărul persoanelor nou angajate este semnificativ mai redus decât în propunerile inițiale;
- ✓ competențele angajaților nu satisfac cerințele specifice pentru categoria de forță de muncă sau cerințele contractuale;
- ✓ timpul de lucru al angajaților este înregistrat ca indirect de către societate, dar este înregistrat ca direct în scopul contractului;
- ✓ sumele percepute pentru timpul de lucru al partenerilor, funcționarilor, supraveghetorilor și al altor angajați nu respectă termenii contractuali sau politicile și procedurile contabile ale societății.